

GAZETA

MAZILILOR ȘI RĂZEȘILOR

BUCOVINENI.

Apare de două ori pe lună.

Abonamentul în țară:		Abonamentul în România și străinătate:	
Pe an	6 cor.—	Pe an	7 lei.—
Pe șase luni	3 cor.—	Pe șase luni	4 lei.—
Un număr 25 bani.			

Redacția și Administrația: Cernăuți, Str. Francisc 42.

Mulțămită Impărătească,

Cătră

toți P. T. participanții adunării Românilor gr.-or. bucovineni ținută la Cernăuți în ziua de 4 (17) Iulie 1911.

Din cauza lipsirii mele îndelungate de acasă cu părere de rău n'am putut primi decât astăzi în 2 (15) Septembrie 1911 scrisoarea Primăriei de aici din 31 Iulie a. c. Nr. 449 Pr., prin care în urma ordinului Excelenței Sale Domnului Ministru de Interne din 24 Iulie a. c. Nr. 7468 M. I, intimat prin ordinul Președintelui țării din 28 Iulie a. c. Nr. 8086 Pr., mi se face cunoscut din Ordin Atot Prea Înalt Mulțămita Maiestății sale pentru manifestarea de loialitate exprimată pe cale telegrafică cu ocaziunea adunării numite mai sus și mi se adresează tot adată invitarea de a aduce Această Atot Prea Înaltă Mulțămită la cunoștința participanților adunării.

Misiunea primită astfel o îndeplinesc aici cu cea mai mare bucurie din partea mea și, precum știu sigur, și spre cea mai mare bucurie a tuturor participanților adunării.

Cernăuți, în 2 (15) Septembrie 1911.

Președintele adunării:

Eudoxiu Hurmuzachi.

Un paș înainte.

Chestia rezeșească care e — trebuie să o mai spunem odată — o chestie națională de cea mai mare însemnătate, și nici decum un prilej pentru câteva persoane de a se „rădica la oarecare însemnătate“, sau o chestie de clasă, separatistă, începe a se impune ca o necesitate chiar în convingerile acelor care au stat la început nepăsători, neîncrezători sau chiar ostili față de mișcarea pornită de noi. Ea se impune prin rezultatele ce au început a se arăta pe urma acestei mișcări: în sate cutropite cu totul de slavism, amintirea, păstrată prin tradiție, despre romanitatea poporului rezășesc, începe a se schimba într'o forță activă ce tinde să respingă nefastele urmări ale invaziunii galițiene. Cel mai de samă moment, în privința aceasta, e negreșit cererea, din partea răzeșilor, de școli românești pentru copiii lor. E cunoscut cazul satului Mihalcea, dar și alte sate, unde trezirea românismului s'a făcut mai târziu, ca în Costești, Comarești, Carapciu p. C., nu vor să rămână în urmă, ba s'au grăbit chiar a da forme concrete aspirațiilor lor, prin înființarea de școli particulare românești, sau de cursuri pentru limba română. Până și un sat nerăzeșesc, ca Panca, își are cursul său particular de limba română, înjghebat după pilda Comareștenilor.

Fiind vorba de Panca, voim să dăm un răspuns, așa în treacăt, Rutenilor dela „Narodni Holos“, cari se indignează zicând, că nu există aproape sat rusesc care să nu fie amenințat de „românizare“. (Explicația cazului Panca, ca și al tuturor celorlalte e, că în Bucovina nu există poate nici un sat care ar fi fost din capul locului curat rusesc, ci pretutindene elementul slav a împresurat prin emigrare, pe cel român, și, rezistând prin numărul și nătângia sa, l-a desnaționalizat. Acest proces de desnaționalizare nu s'a pierdut încă din memoria poporului, știindu-se aproape pretutindene, deci și în Panca, că înainte de vr'o 40 sau 50 de ani, se vorbea limba românească pe acele locuri. Nu e mirare deci, că poporului îi este binevenit prilejul să se poată lepăda de ce e străin. În Panca nime dintre Români nu a făcut propagandă, ci poporul, luând pildă dela un sat vecin răzeșesc, a chemat singur pe aceia cari au luminat pe răzeși în privința națională, și i-a rugat să-l sprijinească și pe dânsul în drumul ce duce înapoi la cele pierdute prin revărsarea puhoiului galițian. În Panca deci, dacă ar fi să devie faptă săvârșită dorința poporului de-a

deprinde limba română, nu s'ar putea vorbi de o „romanizare“, ci de o „reromanizare“.

Iată-ne deci cu un paș înainte spre împlinirea aspirațiilor noastre ce tind la recăștigarea terenului pierdut în țara noastră a Bucovinei. Însă, pe de altă parte, știm prea bine că avem încă mult până la ținta dorită. Știm ce greutate ni se pun în cale și că va trebui încă luptă multă până vom putea vorbi de succes definitive. Înainte de toate, ne lipsesc mijloacele. Apoi vine opoziția stăpânirii și agitația rusneacă. Aceasta din urmă se oprește de ținuta hotărâtă a poporului care, dacă cere ceva dela sine, știe de ce o cere. Altfel e însă cu deregătoriiile: acestea, sub pretext că împlinesc legea, dictează acelor părinți cari își trimit copiii la școala particulară românească, pedepse, cari sunt în stare să înfricoșeze pe cei mai puțin cutezători. Mai zilele trecute, s'a înfățișat la Cernăuți, în palatul guvernial, o deputațiune de vr'o sută de inși din vre-o 6 sau 7 sate, plângându-se că căpitaniii districtuali îi șicanează cu pedepse din motivul amintit. Deputațiunea, condusă de d-nii deputați T. Simionovici Isopescul Grecul și D. cav de Bejan, a căror intervenție hotărâtă merită toată recunoștința, a primit asigurarea, că pedepsele dictate se vor revoca, și vom să credem în loialitatea guvernului și să sperăm că promisiunea dată, și ordinul ce a fost trimis prefecturilor în urma acestui promisiuni, vor împiedeca și în viitor astfel de abuzuri administrative. Însă la prea multă bunăvoință nu ne putem aștepta când vedem că, nu numai că minorităților românești în sate mixte li se refuză prin zeci de ani o clasă paralelă, dară li-se pun chiar piedici când ei din propria lor voie și cheltuială își înjghebează școale particulare! Trebuie mai vârtos să ne sprijinim pe conștiința ce se trezește în popor și care află moduri să-și afirme drepturile sale, și să apelăm la deputații noștri a căror intervenție în chestii de aceste este o datorie sfântă.

La urmă, să adaugem, ca într'un noroc, având în vedere lipsa de un fond național cultural, un apel către suflete nobile de Români, rugându-le de ceva ajutor în scopul sprijinirii întreprinderilor particulare pe terenul școlar. Știm că publicul nostru e destul de angajat cu contribuții naționale, dară sunt și persoane cu dare de mână cari ar putea totuș încă jertfi ceva pentru o cauză atât de însemnată. Avea-vom noroc?...

Volintirii.

(Urmare)

Se începură deci lucrările pentru formarea unui corp de Arnăuți atât călări cât și pedestri. Schimbându-se însă referințele politice și anume știindu-se la curtea Vienei despre ajunsăturile secrete ale Rusiei cu Napoleon, intrarea Rușilor în Galiția și Bucovina se aștepta în toată ziua. Din cauza aceasta cercurile competente militare începură de a se îndoii, de va mai fi atâta timp, încât să se scoată la capăt formarea trupelor Volintirii, adecă de Arnăuți, și așadară de n'ar fi de mai mult folos, de a purta grijă în alt mod pentru apărarea acestor două țări.

Să temeau adecă, ca organizarea acestei trupe să nu se zădărnicească prin invasiunea Rușilor și așa să fie pierdut timpul, care l-ar fi putut întrebuița pentru de a lua alte măsuri, pierdute și speșele, cari trebuia făcute cu organizarea Arnăuților. Momentele aceste se părură atât de însemnate și cumpenitoare, încât Baillet cu datul Pesta 6 Iulie 1809 le aduce la cunoștința împăratului. La aceasta sosi Preaînaltul demând, ca formarea corpului de Arnăuți să se continue, iară comanda generală să se însărcineze, ca la înfățișarea pericolului, partea care acum e formată, îndată să se alătore la celelalte trupe.

Aceasta se și întâmplase întocma după demândarea împărătească. S'au fost decis adecă, ca să se formeze 2 escadroane de arnăuți călări nobili, 2 escadroane de arnăuți călări de țeară, 1 escadroană de vânători călări, la care mai târziu să se alătore încă și a doua și o trupă de arnăuți pedestri. Arnăuții, după cum se arată dintr'un raport al principelui Hohenlohe cu datul Cernăuți 14 Iuliu 1809 către arhiducele Ferdinand general de cavalerie, căpătă dela țară, cai, adiustare și arme îndătinate în țară, înfătoșându-se spre servire în costumul lor de casă. Se spune mai departe, dacă armele și armătura nu se va putea scoate din țară, atunci se vor recvira aceste din cercurile Stryj, Stanislau, Zalesczik și Tarnopol, cari sunt încă ocupate de trupele împărătești și fiind că este lipsă mare de săbii și de pistoale, s'au cerut de aceste de repețite ori dela comandantul din Transilvania generalul Collovrath. Cele două escadroane de Arnăuți (de țeară) și cea de Vânători stau acum înaintea dușmanului și lipsind astfel de cavalerie, ele fac serviții bune, escadroana nobililor de asemenea în câteva zile va purcede la celelalte trupe. Escadroana nobililor are uniformă preste tot verde, cu pantaloni lungi și largi, un mintean

precum e îndătinat în țară, de aceeaș coloare, cu egalizare roșă înarmată cu pistoale și săbii. Ofițerii Arnăuților însă au pantaloni lungi și largi vineți întunecați, un mintean de coloare brună cu egalizare vânăta și epaulete. În cap au trupele aceste șapci (czapken) de piele neagră de miel, cu adiustarea ceacurilor, eară curelele sunt peste tot negre.

Propunerea cu Arnăuții pedestri nu au avut succesul dorit, de oarece eșind ei în pripă în număr însemnat înarmați cu coase și cu câteva puști pentru de a ocupa Nistrul dealungul graniței Bucovinei, cer cu deadinsul nu numai schimbarea dară și lăsarea lor acasă. — Se proiecta deci formarea a două batalioane de pedestri la cari dominiile se împia a da oamenii de trebuință. Batalioanele aceste să rămână trupă stătornică, pe cât adecă va cere trebuința și să capete montură ca granițerii cu egalizare galbenă ca paiefe (strohgelbe Egalisirung). Se cere deci spre toate aceste încuviințarea, căci realizarea cu ajutorul episcopului și a nobililor e asigurată. Dară încă înainte de formarea acestora, afară de a escadroanei I de Arnăuți de țară și I a vânătorilor călari, generalul Merveldt, cu datul Tlumacz în 22 Iuliu 1809 reportează arhiducelui Maximilian de Austria, cumcă generalul de Piking a trebuit să capituleze înaintea trupelor leșești varșaviene la Șemlovca și cumcă despre aceasta i-au adus știre niște Arnăuți dezarmați. Tot în raportul acesta să mai spune cumcă generalul așteaptă 500 de săbii, ca să înarmeze o escadroană de Arnăuți — probabil a doua de țară — și o jumătate de escadroană de vânători, cari încă fuseseră dezarmați cu generalul Piking. Din aceste se vede deci, că după voința împăratului, o escadroană de Arnăuți și jumătate de escadroană de vânători, ambele călari, a căror înființare să începuse abia spre finitul lui Iuniu, în Iuliu era acum înaintea dușmanului luând parte la luptă. Generalul în acest raport mai adauge, cumcă și o escadroană (întâia) de Arnăuți nobili este acum gata. Ca ceva curios să spune, că în Vicovul-de-sus să afla un măiestru de săbii, la care pe lângă lipsa ce era de arme, s'au comisionat o sută de săbii.

În timpul acela în marele ducat Varșovia ministrul de rebel și comandant al trupelor leșești întrate în Galiția era principele Ponyatowski. Pentru ca să-și asigureze succesul, el, precum era lucru firesc, căuta să răscoale și pe Leșii Galiției, cari erau sub stăpânirea Austriei. În ațâțarea Galițienilor și anume în jurul Stanislaului, se destinsă mai ales un nobil de Horodyski, care în urmă a fost prins de generalul Merveldt și condamnat la moarte,

care sentință însă n'a fost executată. Încunjurat deci de toate părțile de Leși, generalul împărătesc Bicking, în alte locuri numit Piking cu 1100 de pedestrași, 300 de cai și trei tunuri, au fost constrâns să capituleze, încheiând în 18 Iuliu în tabăra dela Winiawka cu comandantul trupelor leșești Peter de Strzizowski o convențiune. Într'aceasta în articolul doi se stabilește: că întregului corp i se încuviințează eșire liberă în Bucovina, dară cu îndătorirea, ca în contra Franciei și a aliaților ei până la cea mai de aproape încheiere de pace să nu servească. Tunurile de tot felul și armele să iau, numai două sute de puști și pe atâtea cătușe precum și curele i se lasă corpului la întoarcerea sa. În art. III: ca bagaja și caii tuturor domnilor oficeri precum și proprietatea ostașilor, de care se țin caii și armele Arnăuților, apoi a personalului de vamă și a Vânătorilor, să li se lase. — Tot aceste se spun și în alt raport al principelui Hohenlohe din Cernăuți 23 Iuliu către arhiducele Ferdinand, zicându-se însă cumcă numai întâia escadroană de Arnăuți și escadroana de vânători au servit până acuma înaintea dușmanului. Se mai face încă rugămintea ca și în raportul de întâiu, ca în viitor Arnăuții să capete o montură asemenea uniformei oficerilor iară Vânătorii după puțină montura prescrisă în genere pentru Vânători.

Așa aceste două rapoarte. Din cel dintâiu însă se arată, că și biserica noastră nu rămase înapoi, ci precum în anii din restriște 1848—1849, 1859 și 1866 așa și atunci la măsurile luate pentru apărarea patriei își deda valorosul său concurs prin cuvânt și prin faptă. Așa dela clerul de țară și dela mănăstiri se contribuie un ajutor bănesc de preste 1400 de fl. pentru completarea înarmării și ecvării Volintirilor.

Escadroana 1 și a 2-a se numia escadroana 1 și a 2-a a Arnăuților nobili, celelalte două se zicea simplu 1 și a 2 escadroană de Arnăuți înțelegându-se de țară, adică de târgoveți, țărani și alți volintiri carii nu erau nobili. La întâia escadroană de nobili s'au propus spre denumire ca căpitan și comandant Mihai sau după cum pe atunci cu plăcere se numiau pe grece Mihălachi de Calmuțchi, ca subcăpitan (second Rittmeister) Alois conte Logoteti, ca supralocotenent Vasile Calmuțchi și întâiu locotenent Constantin de Ianoș. La a doua escadroană de Arnăuți călări nobili au fost numit supralocotenent George Dobrowolski de Buchental și ca întâiu sublocotenent Vasile de Goian. Ceialalți oficeri și șarge

inferioare atât la Arnăuți cât și la celelalte trupe de Volintiri s'au numit străini, iară aceasta preafirește, căci între ai noștri pe atunci nu se aflau oameni carii să scrie dresura și regula militărească.

(Va urma).

Documente.

Ni s'a pus la dispoziție din partea d-lui Leon cav. de Samson din Zeleneu, prin mijlocirea d-lui Dionisie cav. de Păunel, o serie de documente, dintre cari șase sunt cărți domnești din secolul al 18-lea. Publicăm în cele următoare trei din aceste documente. Altele vor urma.

I.

Io Scarlat Grigori Ghica v(oe)v(o)da boj. milost. gospodâr zămli Moldavscoi scriem domnieme la credincios boerul domnii mele, dumnalui Enăcachi biv vel pah(arnic) staroste din Cernăuți, facem știre dumitale că domnii mele au dat jalobă Ion Samson mazil de la acel ținut asupra unui unchiu alui anume Velișco Onciul, tot de acolo, zicând că rămăindu-le lor niște moșii dela niște moși alor i-ar fi dat acele unchiu alui o parte de moșie și jăluitarului acestue, și pe urmă s-au aflat rea parte care i-au dat lui și celelalte toate sunt bune și le stăpânește tot acel unchiu lui și lui parte nu va să-i facă, deci dându jalobă cătră domniame cerșind ca să li să înpar(tă) acele moșii, iată că l-am rânduit la dumniata pentru care iată că scriem dumitale luând carte domnii mele să aduci pe amândoao părțile înaintea dumitale și să le iai sama foarte cu amăruntul, făcându-le împărțală driaptă și așezându-i dumniata să dai și mărturie dumitale la care parte s-a cădea, ca neodihându-să vre o parte pe împărțala și așezare ci-i face cu mărturie dumitale să vie la divan. Aceasta scriem.

L. S. (Pecete domnească). Let 7565 (1757) Iuli 23.

II.

Io Ioan Nicolae, voevoda boje milostiu, gospodâr zemli Moldavscoi, scriem Domnie me la boerii noștri dm.-lor: starostele de la Cernăuți i Manole Zemfir vel căpt. i Gheorghie Părvul med(elnicer) facem știre că aice s-au jeluît răzeșii de sat de Obecești anume Costantin Brah și frate său Toader Brah și Nicolae Holban și poșa Vasilie zicând că li-ar fi împresurând Mogoșeștii o bucată de loc ca un răndu de pământuri din hotarul Beceștilor despre

bradină pentru cari văzând carte domniei mele să vă sculați să mergeți acolo și să luați sama și de s-a pute adeveri din scrisori sau din mărturii a oameni buni, megieși, pe unde s-a adeveri hotarul între Becești și între Mogoșești pe acolo să le hotărâți, iar neputându-se adeveri din scrisori sau din știința megieșilor, priimăscu răzeșii de Becești pe oamenii de Mogoșești carii ar fi oameni bătrâni și de loc de acolo să ia brazda în cap și să meargă să arete pe unde știu ei hotarul și pe acolo să hotărâți de cătră Mogoșești așijdere și de cătră alte părți din giur împregiurul de Becești să-i hotărâți și după ce veți hotărâ penpregiur să stați să-i împărțiți cu acel sat atâta săliște cât și câmpuri și pădure și vadurile de moară și iazurile dupăcum pre larg veți înțelege din mărturie iscălită de dumniealui vel logofăt de giudecata și așezare de pricinile lor, așe să urmați a-i împărți și a le hlizi locul ca să-ș știe fiește carele parte sa osăbi, însă fiește carele să-ș margă la vatra părinților și a moșilor săi după cum arată la altă mărturie iscălită de dumnealui vel logofăt de giudecata ce-au avut la a doa domnie a domniei sale fratelui nostru Costandin vodă și precum veți socoti și veți împărți, hlizindu-le locul pe unde să va cădea să le puneți și hotară cu stâlpi de piatră, dându fiește căruia câte o mărturie în semne. Această scriem.

L. S. (Pecete domnească). Din Iaș, let 7253 (1745), Mai 30.

III.

Io Grigorie Ghica v(oe)v(o)da boji milost. gospodar zemli Moldavscoi facem știrea că s-au părât de fact? la divan și la tot sfatul nostru Toader cu frate său Costantin ficiorii lui Gheorghii Brah pentru multea pricini și gălceavă ce-au avut pentru moșiile ce li-au rămas de la părinții lor Brah, neputându-se învoi frații să ție moșiile amândoi frățește, făcându-li tatul lor amânduror fraților diată întâi lui Toader diată să aibă parte mai multă din moșie ca să-l și comănde la moartea lui, iar mai pe urmă au socotit și au făcut și lui Costantin diată să ție toate moșiile pe unde vor hi având tot în 2 părți din toate moșiile socotind că pentru comănd i-au rămas altă bucată să-l grijască, iar moșiile să le ție în tot locul frățește. Deci socotit-au domnia me și am giudecat împreună cu tot sfatul să nu ție în samă nici o diată, ci să ție amânduror ficiorii să nu ție în samă nici o diată, ci să ție toate moșiile ce li-au rămas de la părinții lor tot frățește din tot locul cu tot venitul și din livezile cu pomăt și din țarini și din fânaț și din vaduri de moară și din hăleșteie ce vor hi având la

sat la Becești în ținutul Cernăuților și la Drăgușeni la ținutul Sucevii și pe aiurea pe unde vor hi mai având moșii tot irățește să ție. iar livezile ce sânt la casăle lor la Becești să-ș ție cineș livada ce au la casă, iar alte livezi cu pomăt să le înparță cum s-au scris mai sus — iar pentru o parte de moșie dela Novosăliță ce-au vândut Costantin Brah dumisale păharnicului Iordachi Cantacuzino Pășcanul. De a hi vândut și parte frățani-său alui Toader să aibă a-i da partea de la Drăgușeni, iar pentru comăndul tătani-său de nu s'a hi cuprinsu din bucata ce-au rămas, cât ar rădica Toader cu sufletul lui să-i întoarcă frate-său Costantin și aceasta pără să nu să mai părăscă piste cartea domnii meale. Aceasta scriem.

L. S. (Pecete domnească). U Ias (În Iași) let 7239 (1731).

Darie Donici, vel. logofăt. Dimitrie Muste.

av.

Adunarea din Carapciu pe Ceremuș.

De mult n'a fost comitetul societății Mazililor și Răzeșilor în satul acesta, dar samănta ce a aruncat-o aici înainte de câțiva ani vicepreședintele d. prof. Cuparencu se arată că a căzut pe pământ bun, semănăturile se redică pe încetul dar având ceva din strălucirea holdelor care promit o recoltă frumoasă. Și câți din mijlocul Românilor, afară de cei din jurul societății mazililor și răzeșilor, credeau că românismul încă n'a perit la acești răzeși uitați și lăsați în voia întâmplării de cătră Români, urâți și apăsați de torbarii pripășiți din Galiția și ajunși la mărire și cinste în țara fagilor? Și cât de mare scârbă trebuie să pătrundă în sufletul aceluia care știe ce a fost Carapciul odinioară și ce e astăzi, deși urmele trecutului nu le-a putut șterge nici puhoiul scursorilor galițiene, căci și astăzi încă dacă citești condica statistică din Carapciu îți vine a crede, că ai o cronică moldovenească înaintea ochilor cum se exprimase mai dăunăzi un domn vorbind în treacăt despre răzeși. Și într'adevăr s'au păstrat aice numele cele mai frumoase moldovenești din vremurile strălucirii noastre. Înainte de un an, cu prilejul alcătuirii catastrului alegătorilor, au atras locuitorii din Carapciu iarăș atenția românilor asupra lor. Vr'o câțiva bărbați de frunte, mazili îndârjiți și fără teamă, un Țopa, un Arbore, un Tiron și cu alți tovarăși de luptă au știut să impună voința lor de a fi trecuți în catastrul românesc. Dar

mazilii și răzeșii din Carapciu nu se mulțămesc cu atâta de a-și vedea numele în rândul alegătorilor români, ei merg mai departe și cer să li se citească sf. liturghie în biserică românește, și pretind să li se deie școală românească ca copiii lor să învețe școala strămoșilor. Școala nu li se dă pe motivul că copiii lor nu știu de-acasă limba românească, deci nu trebuie nici la școală să o învețe. Atunci părinții se pun la cale și își deschid o școală particulară românească care cu începutul lui Septemvrie și-a început activitatea.

Se vede, lucruri grele au de isprăvit și nevoi mari au să înlăture răzeșii din Carapciu, dar ei nu se lasă, ci merg hotărât înainte și izbânda are să fie a lor.

Pentru a-i încuraja în lupta începută și pentru a-i îndemna să insiste în aceeaș direcție pentru recăstigarea dreptului de a se cultiva în limba strămoșilor lor au convocat comitetul mazi-lilor și răzeșilor o adunare extraordinară în 10 Septemvrie la Ca-rapciu pe C. Din partea comitetului societății au participat vice-președintele d. Dr. I. Cuparencu, secretarul și d. Ștefan Volcinski, iar ca oaspeți au fost d. deputat dietal Ioan cav. de Cuparencu, d. Alecu Procoșovici prof. de liceu, și dd. Casian Topa și Dumici, studenți universitari și alte persoane.

Întru întimpinarea oaspeților din Cernăuți au ieșit câteva tră-suri până la gara din Vășcăuți, trimise de răzeșii din Carapciu și VoLoca. Și un număr frumos de răzeși se întrunise la gară pentru a primi aici pe oaspeții lor și a-i duce cu cinste până la locul de adunare.

Adunarea s'a ținut în casa aprigului luptător pentru neamul său a d-lui Vasile Topa, unde i s'a oferit d-lui deputat Cuparencu, după vechiul obicei românesc, pâne și sare. Deputatul Cuparencu mulțami răzeșilor pentru primirea aceasta și le făgădui sprijin în lupta lor pentru limba și legea strămoșească.

După aceea face raportul vicepreședintele Cuparencu, zicând răzeșilor că dacă n'a fost demult la dânsii, e de atribuit ocupației sale cu alte chestii, dar de acuma promite, că va griji să vie adese în mijlocul lor. Îi roagă să se încrie fiecare ca membru în societate, căci numai fiind cu toții uniți în aceeaș societate vor putea mai lesne învinge nevoile lor pentru că vor putea fi spri-jiniți mai bine. Să nu uite însă nici odată răzeșii, că scăparea lor e școala, deci să lucreze din răspuțeri să capete pentru copiii lor școală românească.

În sfârșit vorbi și secretarul societății, care știind foarte bine limba ruteană, li vorbi răzeșilor așa la inimă, că orațiunea sa fu adese întreruptă de puternice aplause. Oratorul desfășură trecutul răzeșilor și arată și prezentul lor și întreabă la urmă cum de vine, că demult lor li mergea așa de bine și astăzi au de luptat cu atâtea nevoi. Arată cu deamănuntul pricinile acestei schimbări în rău a situației lor și dă câteva exemple cum și-ar putea ei îmbunătăți starea lor. Dar dacă voiesc să-și îmbunătățească starea, atunci să nu aștepte ajutor nici dela stăpânire, nici dela veneticii galițieni, cari caută să-i îndoape cu minciunile lor, ci să-și puie încrederea numai în puterile lor proprii. Să nu deie ascultare vorbelor fățarnice ale Rusnacilor cari le falsifică și le necinstesc istoria făcându-i ruși de origine și numindu-i „pravoslavna șleahța“, arată cum îi botjocuresc aceștia în gazetele lor numindu-i „temna șleahța“ dacă văd că răzeșii nu se dau pe partea lor, ci țin cu sfințenie la limba, obiceiurile și legea românească care este cea a strămoșilor lor.

Astfel s'a petrecut adunarea aceasta cu o însuflețire adevărată procurând câteva ceasuri de înălțare sufletească celor care gem așa de greu sub împrejurări neprielnice dezvoltării lor culturale și naționale.

De aici au pornit membrii comitetului la Voloca pe Ceremuș, unde au ținut deasemenea o adunare despre care însă vom vorbi altă dată mai pe larg. Participantul.

O adunare la Ropce.

În 27 August a. c. a ținut „Societatea Mazililor și Răzeșilor bucovineni“ o adunare generală extraordinară în Ropce. Din partea societății a participat vicepreședintele d. Dr. Cupărencu. La această adunare a luat parte și deputatul d. Dr. Isopescul-Grecul.

D. Cupărencu deschizând adunarea salută pe cei prezenți și pe deputatul Dr. Isopescul-Grecul, apoi desfășură activitatea comitetului, vorbește despre însemnătatea școlii, îi îndeamnă pe răzeși să dea copiii pe la școlile secundare și promite că la copiii celor sărmani se vor acorda ajutoare din partea „Societății Mazililor și Răzeșilor“, iar pentru copiii sărmani de țaran promite sprijin din partea societății „Școala Română“. Oratorul vorbește despre biserica noastră, arătând că Rusnacii, îndeosebi însă torbarii

galițieni ar voi să înghită atât biserica cât și fondul religios ar făcut din moșiile strămoșilor noștri. Oratorul arată apoi pe scurt manifestarea Răzeșilor de peste Prut cari sunt convingeți, că nu sunt din neamul galițienilor, ci urmașii vitejilor lui Ștefan Vodă.

Dr. Cupărencu invită pe Răzeși, să se înscrie toți ca membri în societate și să sprijinească „Gazeta Mazililor și Răzeșilor bucovineni“, care e unicul organ pentru apărarea intereselor răzeșești. În fine a accentuat vicepreședintele soc. meritele deputatului dr. Isopescul-Grecul pe terenul național sprijinind adese chestiile răzeșești.

Luând cuvântul d. Dr. Isopescul-Grecul, raportează despre activitatea sa în timpul din urmă. D-sa a cerut de urgență dela guvern, să se deie oareșcari înlesniri bănești oamenilor cari au suferit cumplite dezastre în urma revărsărilor de apă din luna lui Iulie. D-sa a făcut o interpelație, ca citațiile din partea oficiilor judecătorești să nu se trimită în dricul lucrului, ci în alte zile, când nu sunt agricultorii ocupați cu lucrul câmpului. Apoi a vorbit despre reducerea serviciului militar la doi ani, a amintit despre zidirea unui pod peste Sirete în comuna Ropce. A intervenit ca dările la oficiul percepției, să nu se ceară în grabă, ci să se aibă oareșcare îngăduire, în vederea nenorocirilor din anul acesta.

La rugămintea celor prezenți, a promis deputatul, că va interveni urgent, ca să se deschidă târgurile. A vorbit despre revocarea creditelor sătești și i-a liniștit pe membrii însoțirii raifeisiane. Dl. Dr. Isopescul-Grecul a accentuat meritele naționale ale vicepreședintelui „Societății Mazililor și Răzeșilor“ pentru cauza răzeșească.

După dr. Isopescul-Grecul se anunță la cuvânt d. superior Gheorghe de Popescul, care mulțamește d-rului Cupărencu pentru munca prestată pentru răzeși, și-l roagă, să lucre mai departe pentru națiune, și să nu ieie în considerare calomniile, îndreptate împotriva persoanei sale de niște indivizi, cari nu voiesc să recunoască munca națională a unui harnic luptător. În fine votează adunarea încredere și recunoștință d-lui Cupărencu pentru munca sa.

Un Ropcean.

Asociații pentru vânzarea vitelor.

Isvorul principal de venituri la răzeși precum și la fiecare alt gospodar sunt vitele ce le ține la gospodăria sa. De are vite e gospodar bun, își lucră câmpul bine și are și bani de trebuință, dacă n'are vite, n'are nici ajutor la lucrul său și e sărac. Dar când are o vită de vânzare nu poate omul să o vândă pe bani buni, căci aicea își vără iufra mâna-i spurcată. Negoață vitele în sat și dacă omul nu se învoiește a o da cu prețul ce-i oferă jupânul și se duce la oraș, iată că și jidanul se ia în urma lui și-l păzește pe creștin ca nu cumva să se apropie un negustor ca să-i deie preț mai bun, ba fiind târgul stăpânit de jidani cari se sprijinesc în manopere de aceste și văzând omul că aicea se dă și mai puțin, vinde în fine dobitoacul și cu pagubă numai să scape la bani.

Pentru a scăpa de sub epitropia jidanilor pe târgul de vite, e numai decât de lipsă înființarea de societăți pentru cumpărarea și vânzarea vitelor. În scopul acesta s'ar putea asocia două sau trei sate învecinate la o singură societate. Astfel s'ar tăia câștigul ovreilor, care ar intra în punga membrilor societății.

Începutul va fi greu ca și la ori și ce întreprindere, dar cu chibzuială și bunăvoință trebuie să o scoată la capăt și creștinii. Și dacă nu-și vor strânge ei singuri rândurile și nu vor căuta să-și apere interesele lor, atunci cine altul să le ajute, un șmil sau un Leibca de bună samă că nu va avea grijă să sară goimilor în ajutor, ci din contra aceștia au un interes deosebit ca să-i înfunde în călăcie cât mai curând.

Deci la muncă oameni buni, uniți-vă puterile și înființați asociații cooperative pentru cumpărarea și vânzarea vitelor!

Știri mărunte.

Meetingul în chestia bisericească află într'un articol din »Wahrheit« o apreciere care nu ne surprinde după ce au văzut de atâtea ori chestiile românești bagatelizate în această foaie (putem servi cu date). Acest meeting nu are pentru autorul aceluia articol nici o însemnătate, și a fost un lucru ridicol. Românii pot fi mulțemiți că meetingul a avut efect acolo unde a dorit să-l aibă, părerea amintită nu-i atingi. Congresul, ca unica scăpare, cerută de scriitorul articolului va fi bun abia după ce ne

vom desbăra de șcadalagii ruteni. De altfel, cu Rutenii în sinul său, congresul ar fi un nou teren de terorizare din partea acestora și ar da doar prilej unor politicieni să „posteze“ și aici fără știrea poporului.

Wahrheit a d-lui Chisanovici află că, în articolul nostru din nr. din urmă despre ținuta deputaților față de dl. Mintencu, ne sfiim a numi pe cei vinovați. Noi i-am numit mai de demult: aceștia sunt: d. Lupu și consorții, și între aceștia și d. Chisanovici. Că un Veslovschi a putut să-și facă mendrele, a fost o urmare a acestei ținute „naționale“ a politicianilor. Dacă am spus că nu intervine nime din deputați pentru rehabilitarea d-lui Mintencu lipsind astfel dela o datorie națională am spus destul, numele lor le știe toată lumea. Poate făceam mai bine să punem chestia din capul locului pe punctul de vedere al rezponzabilității: și rezponzabilitatea cade pe democrați ei i-au stricat d-lui Mintencu prin ținuta lor, ei ar avea ca cei dintâi datoria să îndrepte răul.

Ziua onomastică a împăratului. Din incidentul zilei natale a împăratului s'a celebrat în 4 Octomvrie la biserica catedrală în Cernăuți o liturghie cu sobor cu Excelența Sa Mitropolitul în frunte.

Cununie. La 1 Oct. a. c. și-a sărbătorit cununia d. Inocenție Marian, inginer la comitetul țerii, cu d-șoara Olimpia de Bărbier, fiica exarhului și parohului Isidor cav. de Bărbier din Căbești. — Felicităm!

Numire. Dl Mihaiu Sbiera a fost numit profesor de gimnastică la liceul III de stat în Cernăuți.

Docent universitar. Dl prof. Dr. Iancu Nistor e numit de Ministeriul de Culte și Instrucție docent la universitatea din Viena. — Felicităm!

Caz de moarte. În 25 Septemvrie a răpăusat d-na Elena Cosovici născ. Mitrofanoviçi, soția consilierului Constantin Cosovici.

Întrunire socială. Sâmbătă în 21 c. aranjează soc. „Școala Română din loc o întrunire socială în onoarea d-lor profesori Ioan Brăteanu, Dr. Iancu cav. de Cupărencu și Aurel Połonic.

Petrecere poporală. „Soc. Mazililor și Răzeșilor buc.“ învită la petrecerea poporală care va avea loc Duminică în 8 Oct. st. n. a. c. în localitățile d-lui N. Mintici în Jadova. — În aceeași zi va ținea „Soc. Mazililor și Răzeșilor“ în localul d-lui Mintici și o adunare generală extraordinară, la care va participa, pe lângă reprezentanții societății, și d. deputat Cupărencu.

Apel. Apelăm la toți p. t. membrii societății Mazililor și Răzeșilor bucovineni să binevoiască a solvi taxa lor la societate de una coroană pe anul curent; cine e cu dare de mână, e rugat să contribuie după putință mai mult. Societatea are mari cheltuieli, îndeosebi cu sprijinirea școlarilor sermani și va putea numai atunci să-și împlinească misiunea dacă va fi îndestul sprijinită de membrii săi. Taxa aceasta de 1 cor. poate și cel mai nevoiaș membru să o deie pe an. Membrii dela țară ar face bine dacă ar însărcina pe unul dintre ei în fiecare sat cu strângerea taxelor cari să se trimită deodată la Cernăuți. Toate taxele adunate sunt a se trimite la adresa președintelui societății d. Dionisie cav. de Bejan, Cernăuți, strada Francisc 20 sau a vicepreședintelui d. Dr. Iancu cav. de Cupărencu, strada Francisc 42. — Credem că toți membrii vor urma în curând apelului nostru. **Comitetul.**

A apărut: Nr. 3 din „Biblioteca populară religioasă“, conținând „Viața sf. Grigorie“, scrisă de părintele A. Teutul din Boian. — Prețul 30 bani. Editura autorului.

Multămită publică. În schimb pentru broșura mea tradusă din limba română „die Rache des Nour“ de M. Sadoveanu, am primit pentru zidirea casei naționale în Mahala daruri dela următoarele preastimate persoane: Exc. Sa Î. P. S. Mitropolit Dr. Vladimir de Repta 10 cor., d. proprietar mare din Slobutca Alex. cav. de Grigorcea 20 cor., cons. aulic și prof. univ. d. Eusebie Popovici 2 cor., arhim. și prof. univ. d. Clementie Popovici 2 cor., arhim. Ip. Vorobchievici din Dragomirna 10 cor., d-na propr. mare din Budeniți Alma cav. de Volcinschi 6 cor., propr. mare din Panca Ruxandra cav. de Vasilco 5 cor., parohul din Șubraneț Cornel cav. de Barbier 6 cor., exarhul din Crasna M. Bendeschi 1 cor., exarhul din Ostrița C. Bocancea 1 cor., exarhul din Hatna Eug. Bodnărescu 2 cor., prof. din Rădăuți L. Bodnărescu 20 bani, prof. din Cernăuți Gherasim Buliga 2 cor., exarhul din Milișăuți Vas. Calancea 2 cor., protopr. din Ciudeiu Nicu Cărăuș 1 cor., prof. din Cernăuți Dr. Iancu cav. de Cupărencu 2 cor., protopr. din Straja Dim. Dan 1 cor., prof. din Suceava Dr. A. Dașchievici 1 cor., parohul din Vatra-Moldoviței T. Dimitrovici 2 cor., protopr. staur. din Vicov D. Hacman 2 cor., superiorul din Voloca Dim. Halus 2 cor., parohul din Carapciu Ilie Hostiuc 4 cor., coop. din Dorna-Candrenilor V. Iftodi 2 cor., prof. din Câmpulung Em. Iliuț 3 cor., exarhul din Căjvana Ioan Iliuț 3 cor., catehetul din Suceava Vas. Lucan 1 cor., admin. din Rus-Mănăstioara Const. Mercheș 2 cor., parohul din Pătrăuți C. Morariu 5 cor., coop. din

Cernăuți Dr. Ioan Pașcan 1 cor., coop. din Drăgoiești Vas. Pop 1 cor., notarul din Zastavna Dim. Popovici 2 cor., prof. din Cernăuți E. Rabener 2 cor., protopr. din Vatra-Dornei Const. Sbiera 1 cor., singelul din Suceava P. Sidorovici 50 iconițe ale sf. m. m. Ioan-cel-Nou, cari se vând în folosul casei naționale; prof. din Cernăuți Nicu Slusaruc 2 cor., coop. Vas. Teleagă din Horodnic 2 cor., coop. A. Teutul din Boian 20 broșure pentru desfacere în folosul casei naționale; parohul din Romanești Const. Ursachi 1 cor., oficialul consist. T. Văcărean 2 cor., superiorul din Crasna Cornel Vasilovici 3 cor., coop. din Voloca G. Velehorskhi 4 cor. 50 bani, exarhul din Hliboca Ilie Verboschi 5 cor.

Pentru aceste daruri exprim în numele comunei Mahală mulțămitele cele mai profunde și apelez și la toate celelalte preastimate persoane, ce au primit broșura numită, ca să binevoiască a contribui oferte cât de minimale pentru scopul menit.

Mahală, în 20 Septemvrie 1911.

Victor Zaharovschi, exarh și paroh.

Mulțămită publică.

Nefiind în stare a mulțami tuturor persoanelor cari au binevoit a mi trimite condolențe cu prilejul trecerii la cele eterne a soției mele sau au participat în persoană la actul funebral, rog pe calea aceasta a primi mulțămitele mele cele mai sincere, îndeosebi însă binevoiască a primi supusele mele mulțămiri Excelența Sa Mitropolitul Dr. Vladimir de Repta, Preacuvioșia Sa Vicariul general Miron Calinescu precum și Cuvioșiile lor Arhimandriții Ghedeon Balmoș și Teofil Patraș. Deasemenea mulțănesc S. L. onor. preoți care au celebrat la actul funebral și domnilor teologi cari au executat cântările.

Emanuil Palievici,

exarh și paroh în Ropce.